

V. Ratushnyak,
Deputy Minister of Internal Affairs of Ukraine, Kiev

PROMISING WAYS TO IMPROVE THE MANAGEMENT OF THE POLICE PUBLIC SAFETY IN UKRAINE

The article is dedicated to the ways to improve management of public security police in Ukraine in the context of the reforms of the bodies of interior. It is highlighted that system of the public security police operational activity management is not possible without optimization of its institutional structure. The basic measures to benefit development of public security police improve procedures for managing its divisions, optimize its activity in the sphere of protection of citizens' rights and liberties, providing them social services are proposed.

Keywords: management, public security police, reform, bodies of interior, optimization, institutional structure, social services.

УДК 347.965 + 347.963

О. Яновська, д-р юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ЕФЕКТИВНА РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ОБВИНУВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ЯК УМОВА ЗМАГАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Стаття присвячена проблемним питанням ефективної реалізації функцій обвинувачення та захисту в змагальному кримінальному судочинстві. Автор стверджує, що на ефективність функціонування професійних учасників кримінального судочинства суттєво впливають стратегія і тактика здійснення ними своїх процесуальних функцій. Всі тактичні засоби та прийоми сторін у ході судового розгляду кримінального провадження можна поділити на три основні групи: організаційні, процесуальні та психологічні тактичні прийоми.

Ключові слова: змагальність, кримінальне судочинство, процесуальна тактика, ефективність процесуальної діяльності, прокурор, адвокат.

Незважаючи на високий рівень творчості при виконанні прокурорами та адвокатами своїх професійних завдань у кримінальному судочинстві, багатовікова історія кримінального процесу сформувала специфічні вимоги та стандарти до функціонування професійних представників сторін, прокурорів та адвокатів. Окремі стандарти визначені нормативно через міжнародне та національне законодавство, інші – через відомчі, корпоративні документи чи рішення. Значна увага при виконанні прокурорами та адвокатами своїх фахових завдань приділяється стандартизації вимог до етичних аспектів такої діяльності.

Деякі практики вважають, що робота учасника кримінального судочинства настільки непередбачувана, що не можна застосовувати термін "стандарт" щодо такої діяльності. Тобто, вважають вони, професійна діяльність учасників кримінального процесу не підлягає стандартизації, так само як мистецтво у будь-якому вигляді. Беззаперечним, і з цим треба погодитись, є те, що робота прокурорів і адвокатів в кримінальному провадженні справді становить мистецтво у значенні високого рівня майстерності. Однак, образно кажучи, навіть у музиці є певні правила та стандарти гармонії, порушення яких майже вірогідно призводить до какофонії.

Процесуальне мистецтво – це сукупність глибоких теоретичних знань, широкого та різноманітного практичного досвіду, скріплених високопрофесійною культурою та загальнолюдським рівнем моральності поведінки. Зважаючи на це, можна зробити висновок щодо визначеності прокурорської та адвокатської діяльності стандартами рівня фахової теоретичної та практичної підготовки, відповідності поведінки цих учасників кримінального процесу нормам моралі та професійної етики. Отже, стандарти прокурорської та адвокатської діяльності можна поділити за кваліфікаційними вимогами на: 1) вимоги до теоретично-освітньої підготовки; 2) вимоги до практичного стажу роботи; 3) етичні вимоги професійної поведінки; 4) моральні правила побутової поведінки.

В цілому, професійне обвинувачення та захист – це діяльність професійних учасників кримінального судочинства, спрямована на максимально ефективну реалізацію функцій обвинувачення та захисту. Не можна не помітити, що найчастіше поняття професіоналізму роз-

глядаються у контексті питань, пов'язаних із досягненням високої ефективності діяльності, її оптимізацією, розробленням нових способів та алгоритмів розв'язання професійних завдань.

Е. Фромм нагадував, що первинний зміст слова "ефективність" походить від лат. ex-facere – діяти. "Бути ефективним, відповідно, означає щось здійснювати, реалізовувати, виконувати, тобто бути готовим до дії... Дієздатність означає, що людина активна, що не тільки інші діють на неї, а й вона діє на інших людей" [1]. На думку В.І. Васильєва, поняття "ефективність" має універсальний характер і поширюється практично на всі управлінські системи, причому для будь-якого виду діяльності проблема ефективності має вирішальне значення [2]. Категорія ефективності, на думку Л.О. Зашляпіна, пов'язана з категорією "результат", а точніше, ступеню реалізації передбачуваної мети у фактичному результаті [3]. Наприклад, у своїй монографії "Стратегія і тактика захисту по кримінальних справах" В.С. Соркін розглядає ефективність у параграфі про вибір стилю в системі захисту: "на формування стилю, як одного з компонентів захисту, може впливати таке поняття, як ефективність" [4]. Стиль автор бачить як елемент стратегії. Стратегія, як те, що визначає головні цілі (цілі взагалі), згідно з позицією і самого автора, передбачається для формування на початку ведення адвокатом юрисдикційної справи (при входженні в судочинство). Автор вказує на ефективність захисту як на "ступінь сприяння адвоката-захисника реалізації процесуальної функції захисту".

Визначення ефективності процесу, на думку В.С. Зеленецького, повинно здійснюватися послідовно-поступально від "кванта" процесуальної дії до конкретних стадій, а потім і всього процесу загалом. Якщо результат діяльності відповідає правильно поставленій цілі, то діяльність, що забезпечує його досягнення, необхідно розглядати як ефективну [5]. К.Ф. Скворцов пише: "Ефективним прийнято вважати все те, що приводить до бажаних результатів і тому є дієвим. Бажаний результат збігається з метою. Відповідно, ефективність є досягнення мети. А рівень ефективності визначається мірою досягнення мети" [6].

Деякі науковці (О.Д. Бойков, Н.Ф. Кузнєцова, В.О. Середа, А.С. Пашков, Є.П. Шикін, Л.С. Явич) роз-

глядають ефективність не лише як просту різницю між поставленою метою та досягнутим результатом, але як більш складну величину, що повинна враховувати також затратені на досягнення результату ресурси. Як результат такої позиції висувається необхідність не тільки підвищення ефективності професійної діяльності, а й її оптимізація: досягнення поставленої мети за умов найменших витрат.

Нам така позиція видається неприйнятною щодо кримінальної процесуальної діяльності, яка має чітко визначену мету. Ця мета має бути досягнута максимально повно і на процес її досягнення не повинен впливати розрахунок можливих витрат (не тільки матеріальних, а й фізичних, моральних і т. ін.). Процесуальна економія можлива лише за умови повноцінного виконання завдань кримінального судочинства. Тож, ставлячи як умову оптимізацію витрат за необхідності ефективного функціонування таких професійних учасників кримінального судочинства, як прокурори та адвокати, на практиці ми будемо підштовхувати їх до зниження процесуальної активності, що, у свою чергу, неодмінно обмежує змагальний характер кримінального процесу.

На ефективність функціонування професійних учасників кримінального судочинства також суттєво впливають стратегія і тактика здійснення своїх процесуальних функцій прокурорами та адвокатами. Варто зазначити, що у вихідному для вітчизняної науки криміналістики джерелі – книзі Г. Гросса "Керівництво для судових слідчих як система криміналістики", повністю опублікованій у російському перекладі в 1908 р., окремого розділу про тактику слідчої діяльності не було, хоча містились численні тактичні рекомендації щодо підвищення ефективності окремих процесуальних дій з позиції судового слідчого.

Слід зазначити, що і перші дослідники ефективної адвокатської діяльності для викладення результатів своїх наукових пошуків, а також для визначення відповідної об'єктної галузі використовували розвинуте знання – криміналістику, розширюючи функцію наявної теорії криміналістичної тактики, та самі криміналісти в момент становлення розділу про оптимальну (найбільш ефективну) слідчу діяльність у будь-які локальні моменти розслідування правопорушень (слідчої тактики) також використовували іншу, в тому числі для виокремлення та найменування нового розділу, більш розвинуту науку – військове мистецтво, його розділ "Військова тактика". Однак термін "тактика" для криміналістики є запозиченим, як і для теорії ефективної адвокатської діяльності, що становить новітній напрям дослідження ефективної діяльності адвокатів, у тому числі в кримінальному судочинстві. Теорію ефективної адвокатської діяльності можна розглядати як теоретичне юридично-технологічне знання, яке, за справедливим зауваженням К.М. Княгініна, є "начинням" процесуальних правових норм [7].

Поняття тактики адвокатської діяльності є елементом теорії ефективної адвокатської діяльності, звернення до нього як до вихідної точки розроблення теорії ефективної адвокатської діяльності, на нашу думку, може бути найбільш методологічно ефективним. Визначення запозиченої природи терміна "тактика" та використання його при аналізі та здійсненні опису адвокатської діяльності дасть можливість вирішити проблему місця теорії ефективної адвокатської діяльності в системі юридичних наук, які останніми роками часто пов'язують із криміналістикою. При цьому навіть із суто психологічних причин, визначених розвитком у цій науці напряму про криміналістичну тактику, тактику професійного захисту в кримінальному судочинстві, що є, на

нашу думку, елементом теорії ефективної адвокатської діяльності, пов'язують з криміналістичною тактикою.

Теорія тактики адвокатської діяльності гіпотетично видається нам частиною теорії ефективної адвокатської діяльності, одним з провідних дослідників якої є російський вчений і практик Л.О. Зашляпін. Відповідно поняття тактики адвокатської діяльності повинно формально-логічно підпорядковуватись поняттю теорії ефективної адвокатської діяльності і саме так організувати знання або засоби їх здобуття в теорію.

Стратегія і тактика діяльності прокурора в кримінальному судочинстві не досліджувались як окреме знання і, на наш погляд, ще потребують глибокого дослідження на рівні вироблення поняття теорії ефективної прокурорської діяльності.

Суттєву допомогу у підвищенні рівня ефективності діяльності прокурорів та адвокатів в кримінальному судочинстві повинна надати така наука як криміналістика. Особливої актуальності це питання набуває із врахуванням нормативного закріплення в Кримінальному процесуальному кодексі України положення про те, що кримінальне провадження відбувається шляхом самостійного обстоювання стороною обвинувачення і стороною захисту їхніх правових позицій, прав і законних інтересів засобами, передбаченими Кодексом. Тож, і прокурори, і адвокати потребують ґрунтовних криміналістичних знань та практичних навичок вільного оперування ними. На нашу думку, криміналістика прокурорської діяльності та криміналістика адвокатської діяльності має право на життя із врахуванням діаметрально протилежних завдань, що стоять перед цими суб'єктами кримінального процесу. Різні завдання обумовлюють різні засоби їх виконання. Різні засоби є різною тактикою дій. При цьому ми не можемо не відмітити і спільних рис в тактичних діях прокурорів та адвокатів, що обумовлюються необхідною процесуальною рівноправністю сторін в змагальному кримінальному судочинстві.

При цьому треба враховувати, що змагальне кримінальне судочинство – це завжди конфліктна ситуація, ситуація протиставлення, зіткнення протилежних позицій. Ще О.Я. Баєв зазначав, що тактика найбільш широкому розумінні цього поняття, є там і лише там, де є необхідність подолати протидію потенційно. Немає реальної чи потенційної протидії, немає реальної чи потенційної конфліктності – немає тактики [8].

Такі фактори, як великий обсяг роботи, ситуативні обставини діяльності, що травмують психіку, наявність зовнішніх факторів, які відволікають увагу, протидія, тактичні хитрощі процесуальних противників, швидка зміна виду та умов діяльності несприятливо впливають на ефективність здійснення прокурорами та адвокатами професійної діяльності і до таких факторів слід готувати майбутніх юристів ще на етапі навчання у вищій школі.

Достатньо очевидно є і схожість термінологічної системи теорії ігор та теорії ефективної прокурорської чи адвокатської діяльності, що перебуває одночасно в семантичному, логічному зв'язку з поняттями теорії військового мистецтва, та наявна в контекстах визначення поняття "стратегія". Наприклад, В.А. Абчук стверджує: "Теоретико-ігрові методи дають змогу виробити найкращу в певних умовах обстановки лінію поведінки, сукупність правил, керуючись якими можна забезпечити собі максимально можливий середній вигравш, звести ризик до мінімуму" [9].

Стратегія прокурорської та адвокатської діяльності, як і сама діяльність, є похідною від діяльності другої (протилежної) сторони. У зв'язку з цим, якщо ініціатива умовно другої сторони, представленої адвокатом, вторинна, і первинною є ініціатива протилежної сторони,

представленої прокурором, то і стратегія другої сторони в цьому випадку хронологічно обирається на розвиток стратегії першої сторони (ініціатора судочинства). Якщо це так, то стратегічним принципом, наприклад, тактики адвокатської діяльності може бути принцип не мінімуму, а максимуму, принаймні для тих теоретично змодельованих ситуацій, які стосуються кримінального судочинства та – вужче – участі адвокатів у кримінальному судочинстві на стороні захисту (як адвокатів-захисників підозрюваних, обвинувачених).

Якщо звернутись безпосередньо до теорії ігор, то в ній принцип мінімуму розкривається так: мінімумним вигравшем (мінімумом) є гарантований програш другого гравця [10]. Другий гравець у теорії ігор – це той, хто обирає стратегію після обрання стратегії ініціатором (першим гравцем). Для зазначених авторів принцип мінімуму "полягає в тому, щоб стратегія другого гравця (у нашому випадку адвоката) гарантувала б вигреш (результат у кримінальному провадженні) не менший, ніж значення гри (можливі, бажані адвокатом результати), незалежно від вибору стратегії першим гравцем (слідчим, прокурором)" [11].

Зазначене вище дає підстави для використання теорії ігор у прокурорській та адвокатській діяльності. Справа в тому, що в умовних 50 % випадків адвокат представляє інтереси протилежної сторони як другого "гравця" (адвоката-представника цивільного відповідача, адвоката-захисника). Відповідно в цьому випадку, коли адвокат виступає в ролі другого "гравця", перший гравець (прокурор, адвокат-представник цивільного позивача, адвокат-представник потерпілої особи) має змогу обрати оптимальний момент, правові підстави та факти, які могли б використовуватись як докази. У такій ситуації адвокат, що представляє інтереси другої сторони, об'єктивно може враховувати у своїй діяльності як орієнтир мінімальний програш за термінологією теорії ігор чи відповідні цьому терміну небажані наслідки, що можуть настати внаслідок судового рішення, яке набере законної сили.

Хоча, варто зазначити, планування стратегії сторони захисту тільки на перших етапах кримінального судочинства відштовхується від висунутого стороною обвинувачення представлення обставин у кримінальному провадженні. З огляду на права захисника, пов'язані з його участю в процесі доказування, не можна не помітити, що захисник на будь-якій стадії кримінального процесу має можливість висунути та довести свою версію інтерпретації наявної доказової бази. Тож у такому разі його дії зовсім не повинні скеровуватися на досягнення мінімально можливого результату. Навпаки, сторона захисту може стати ініціатором (першим гравцем), а сторона обвинувачення буде змушена реалізувати стратегію "максимуму".

На нашу думку, такий підхід не суперечить нормативним положенням Законів України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" та "Про прокуратуру", етичним нормам, що висуваються до діяльності прокурорів у кримінальному процесі, та Правилам адвокатської етики, хоч і не виключає проведення спеціальних наукових досліджень з цієї проблеми.

Потрібно чітко з'ясувати, що саме професійні учасники кримінального судочинства – представники сторін, виконуючи свої процесуальні функції, використовують криміналістичні засоби для збирання, представлення, дослідження доказів та переконання суду в правомірності та обґрунтованості обраної правової позиції. Сумарна тактика судового розгляду – це не "тактика обвинувачення, тактика захисту плюс тактика судді", а сукупність тактичних дій суб'єктів криміналістики в криміна-

льному судочинстві – прокурора і адвоката [12]. Крім вирішального значення стратегічного планування діяльності обвинувача і захисника, не менш важливим є якісний та кількісний склад доказової бази у кримінальному провадженні. Саме ці фактори визначають характер, порядок та обсяг тактичних прийомів, що використовуються сторонами в процесі збирання, дослідження та представлення доказів на обґрунтування правової позиції.

У цілому всі тактичні засоби та прийоми сторін у ході судового розгляду кримінального провадження можна виокремити в три основні групи: організаційні, процесуальні та психологічні тактичні прийоми. Серед основних організаційних тактичних засобів можна виокремити ті, що притаманні абсолютно всім формам судочинства (наприклад, визначення меж доказової бази), і тих, що є специфічними для окремих порядків провадження, наприклад, для судового провадження в суді присяжних (формування колегії присяжних, представлення доказів). Ці засоби в основному визначені нормативно, але ефективність їх використання залежить не лише від суворого дотримання норм процесуального закону. Істотну роль відіграють і психологічні тактичні прийоми, що можуть бути поєднані з організаційно – визначеними процесуальними процедурами.

Серед суто процесуальних тактичних прийомів можна вирізнити ті, що безпосередньо пов'язані з процесом дослідження доказів та доведення ґрунтовності правової позиції перед судом. Тезисною основою діяльності прокурора стає обвинувальний акт. На нашу думку, необхідним видається для підтримання змагальних засад судового розгляду надання адвокатом судові захисного висновку. Висунута теза (правова позиція) обґрунтовується аргументами, а саме проведенням допитів, демонстрацією наочних речових доказів. Процес критики або спростування тези, що висувається протилежною стороною, може реалізуватись і за допомогою такого процесуального тактичного прийому, як подання клопотань, заперечень. Потужною впливовою дією є і заключна промова обвинувача та захисника в ході судових дебатів. У процесі застосування цієї групи тактичних засобів та прийомів також потрібне широке використання арсеналу психологічних прийомів впливу.

Видається, що за умов посилення змагальності кримінального процесу, зміцнення процесуальних механізмів реалізації прав та свобод громадян, підвищення ролі судів щодо захисту законних інтересів фізичних та юридичних осіб абсолютно доцільним є подальше вдосконалення та дослідження науково-теоретичних засад ефективної професійної юридичної діяльності.

Список використаних джерел

1. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм. – М.: АСТ-ЛТД, 1998 – С. 310.
2. Васильев В. И. Понятие эффективности прокурорской деятельности и пути ее повышения / В. И. Васильев // Научная информация по вопросам борьбы с преступностью. – М., 1985. – Вып. 89. – С. 64.
3. Зашляпин Л. А. Основы теории эффективной адвокатской деятельности: Прелиминарный аспект / Л. А. Зашляпин. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2006. – С. 410.
4. Соркин В. С. Стратегия и тактика защиты по уголовным делам / В. С. Соркин. – Гродно, 1995. – С. 19–20.
5. Зеленецкий В. С. О структурно-функциональном подходе к определению эффективности решения задач в уголовном процессе Украины / В. С. Зеленецкий // Питання конституційно-правового статусу прокуратури України та удосконалення її діяльності. – Х., 1999. – С. 95–97.
6. Проблемы эффективности прокурорского надзора / под. ред. К. Ф. Скворцова. – М.: Юрид. лит., 1977. – С. 21.
7. Княгинин К. Н. Юридическое технологическое знание / К. Н. Княгинин // Юридическая наука в свете новых задач. – Свердловск, 1990. – С. 62.
8. Баев О. Я. Криміналістическа тактика: поняття і система / О. Я. Баев // Актуальні питання правознавства (інформаційні матеріали). – Екатеринбург, 1992. – С. 80–85.
9. Абчук В. А. Теория риска в морской практике / В. А. Абчук. – Л., 1983. – С. 105.

10. Сайтгараев С. С. Элементы теории игр / С. С. Сайтгараев. – Челябинск, 2001. – С. 7.

11. Баев М. О., Баев О. Я. Стратегические принципы тактики защиты по уголовным делам / М. О. Баев, О. Я. Баев // Криминалистические аспекты профессиональной защиты по уголовным делам. – Екатеринбург, 2001. – С. 11.

12. Баев О. Я. Криминалистическая адвокатология как подсистема науки криминалистики / О. Я. Баев // Профессиональная деятельность адвоката как объект криминалистического исследования. – Екатеринбург : Чароид, 2002. – С. 14.

Надійшла до редколегії 24.04.13

А. Яновская, д-р юрид. наук, доц.
КНУ имени Тараса Шевченко

ЭФФЕКТИВНАЯ РЕАЛИЗАЦИЯ ФУНКЦИЙ ОБВИНЕНИЯ И ЗАЩИТЫ КАК УСЛОВИЕ СОСТЯЗАТЕЛЬНОГО УГОЛОВНОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА.

Статья посвящена проблемным вопросам эффективной реализации функций обвинения и защиты в состязательном уголовном судопроизводстве. Автор утверждает, что на эффективность функционирования профессиональных участников уголовного судопроизводства существенно влияют стратегия и тактика осуществления ими своих процессуальных функций. Все тактические приемы и методы сторон в процессе судебного рассмотрения уголовного производства можно поделить на три основные группы: организационные, процессуальные и психологические тактические приемы.

Ключевые слова: состязательность, уголовное судопроизводство, процессуальная тактика, эффективность процессуальной деятельности, прокурор, адвокат.

O. Ivanovska, Doctor of legal sciences, associate professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

EFFECTIVE IMPLEMENTATION OF THE FUNCTIONS OF PROSECUTION AND DEFENSE AS THE CONDITION OF ADVERSARIAL CRIMINAL PROCEEDINGS

The article is devoted to the problems of effective implementation of the functions of the prosecution and defense in adversarial criminal trial. The author argues that the efficiency of the functioning of professional participants in criminal proceedings is significantly affected by the strategy and tactics of their procedural functions. All the tactical methods of the parties in the process of judicial review of criminal proceedings can be divided into three main groups: the organizational, procedural and psychological tactics.

Key words: adversarial, criminal justice, procedural tactics, the effectiveness of procedural activities, prosecutor, defense attorney.

УДК 346.91
347.9.03
343.152

С. Фурса, д-р юрид. наук, проф.,
О. Снідевич, канд. юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

МІЖГАЛУЗЕВІ ЗВ'ЯЗКИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ ІЗ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОЧИНСТВОМ: ПРОБЛЕМИ НАУКИ, ВИКОНАВЧОЇ ТА СУДОВОЇ ПРАКТИКИ (У КОНТЕКСТІ НЕОБХІДНОСТІ ВИОКРЕМЛЕННЯ НОВОЇ ГАЛУЗИ ПРАВОВОЇ НАУКИ – ВИКОНАВЧОГО ПРОЦЕСУ)

Стаття присвячена питанням міжгалузевих зв'язків виконавчого провадження із господарським судочинством. Розглядаються проблеми науки, виконавчої та судової практики у контексті необхідності виокремлення нової правової науки – виконавчого процесу.

Ключові слова: виконавчий процес, судова практика, господарське судочинство.

Необхідність виокремлення та внесення до класифікатора галузей правової науки виконавчого процесу зумовлена тими проблемами, які нині мають місце при примусовому виконанні рішень судів та інших юрисдикційних органів. Такі проблеми, насамперед, обумовлені відсутністю чіткої регламентації процедури виконавчого провадження та не системністю тих змін, які вносяться до Закону України "Про виконавче провадження".

Нова редакція Закону України "Про виконавче провадження" [1] не призвела до покращення стану примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів, оскільки такі зміни вносились без розробки певної стратегії, яку здатні розробити саме вчені, які займаються дослідженням проблем виконавчого провадження на академічному рівні.

Слід зазначити, що ті істотні зміни, які відбулися в організаційній структурі, а саме виокремлення судових виконавців із структури судів та створення Державної виконавчої служби пройшли непоміченими для науки, оскільки виконавче провадження до сих пір входить до спеціальності: 12.00.03, а саме: віднесено до цивільного процесу, хоча мають бути внесені зміни до класифі-

катора галузей права щодо виокремлення нової галузі права – виконавчий процес. Слід вказати на те, що багатьох юридичних ВНЗ не викладається така дисципліна як "Виконавчий процес". Щодо розкриття деяких питань, пов'язаних із примусовим виконанням рішень судів про які йдеться у Цивільному процесуальному кодексі, Господарському процесуальному кодексі, Кодексі адміністративного судочинства, то у більшості ВНЗ кількість годин відведена на викладання процесуальних наук зменшується, тому практично тема, присвячена деяким аспектам примусовому виконанню рішення суду не викладається, не говорячи вже про саму теорію виконавчого процесу у цілому.

Дані проблеми, включаючи низькі вимоги, які пред'являються до освіти державних виконавців, породжують нові проблеми – низьку якість законодавства, якому не приділяється достатньо уваги [2].

Знаючи означену матерію та проблеми державної виконавчої служби із середини, розуміючи важливість та знаючи проблеми, які нині мають місце при примусовому виконанні рішень судів та інших органів з метою створення теоретичної моделі науки виконавчого про-

